

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ หน่วยตรวจสอบภายใน เทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ที่ ชม ๖๓๔๐๖/๑๔ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๙

เรื่อง รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

เรียน นายกเทศมนตรีเมืองแม่โจ้

เรื่องเดิม

ตามที่ หน่วยตรวจสอบภายใน เทศบาลเมืองแม่โจ้ ได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลเมืองแม่โจ้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ นั้น

ข้อเท็จจริง

ตามคู่มือการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ของกองบริหารความเสี่ยงและสกัดกั้นการทุจริตในภาครัฐ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้แบ่งประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตไว้ ๓ ประเภท ดังนี้

๑. ด้านการอนุมัติอนุญาต
๒. ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

หน่วยตรวจสอบภายใน เทศบาลเมืองแม่โจ้ จึงได้ดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานของรัฐ พร้อมมาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง ของเทศบาลเมืองแม่โจ้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ

ข้อเสนอแนะ

เห็นควรดำเนินการจัดทำการประเมินความเสี่ยงของเทศบาลเมืองแม่โจ้ เป็นประจำทุกปี และรายงานผลการดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกปี ต่อไป
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

(นายอนุรักษ์ ลากขุนทด)

นักวิชาการตรวจสอบภายในปฏิบัติการ

ความเห็นปลัดเทศบาลเมืองแม่โจ้ รียน นายกเทศมนตรีเมืองแม่โจ้
เพื่อโปรดทราบ

(นายวิรัช จิโรจน์พงศา)
ปลัดเทศบาลเมืองแม่โจ้

ความเห็นนายกเทศมนตรีเมืองแม่โจ้

(นางทัศนีย์ ทิพนี)
นายกเทศมนตรีเมืองแม่โจ้

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ของเทศบาลเมืองแม่โจ้
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙

จัดทำโดย : เทศบาลเมืองแม่โจ้
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

คำนำ

การบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันและควบคุมในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งมีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรโดยรวม ดังนั้น “การบริหารความเสี่ยงที่ดี” คือการที่คนในองค์กรมีหน้าที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรอยู่เสมอ อีกทั้งมีการร่วมกันวางแผน ป้องกันและควบคุมให้เหมาะสมกับภารกิจเพื่อลดสภาพปัญหาหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจสร้างความเสียหายหรือความสูญเสียให้กับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การนำเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีการทุจริต หรือในกรณีที่พบกับกรทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มี การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

เทศบาลเมืองแม่โจ้ ในฐานะผู้รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานของรัฐ จึงได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในเทศบาลเมืองแม่โจ้ รวมทั้งกำหนดมาตรการกิจกรรม แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในเทศบาลเมืองแม่โจ้และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เทศบาลเมืองแม่โจ้
ธันวาคม ๒๕๖๙

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	
- หลักการและเหตุผล	๑
- วัตถุประสงค์	๑
- เป้าหมาย	๒
- ประโยชน์ที่ได้รับ	๒
- กรอบการประเมินความเสี่ยง	๒
- องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	๓
- ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงทุจริต	๓
บทที่ ๒ การวิเคราะห์ความเสี่ยงและการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	
- การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในองค์กร	๔
- ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปีของ เทศบาลเมืองแม่โจ้	๕
ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง	๖
ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง	๖
ขั้นตอนที่ ๓ เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (หาค่าเฉลี่ยรวม)	๖
ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง	๘
ขั้นตอนที่ ๕ มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	๘

บทที่ ๑

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในสภาวะการณ์บริหารภาครัฐปัจจุบัน ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่บั่นทอนประสิทธิภาพการพัฒนาท้องถิ่นและความเชื่อมั่นของประชาชน โดยมีรากเหง้าสำคัญมาจาก "การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม" (Conflict of Interest) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เจ้าหน้าที่รัฐใช้ดุลยพินิจหรืออำนาจหน้าที่ในทางที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเองหรือพวกพ้อง ส่งผลให้หลักธรรมาภิบาลในองค์กรสั่นคลอน และทำให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณะทั้งในรูปแบบตัวเงินและคุณค่าทางสังคม

ด้วยเหตุนี้ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต จึงมิใช่เพียงขั้นตอนทางธุรการ แต่เป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ในการป้องกันเชิงรุก (Proactive Defense) ที่ช่วยให้องค์กรสามารถระบุ โอกาส (Opportunities) และ ช่องว่าง (Control Gaps) ของระบบการปฏิบัติงานที่อาจเปิดช่องให้เกิดการทุจริตได้ การวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างเป็นระบบจะช่วยให้หน่วยงานสามารถคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจนำไปสู่ความประเสริฐมิชอบ และ กำหนดมาตรการควบคุมที่สอดคล้องกับบริบทความเสี่ยงจริง ซึ่งมีประสิทธิภาพมากกว่าการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลัง ช่วยลดความเสียหายทั้งในมิติของงบประมาณและชื่อเสียงขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญ

เทศบาลเมืองแม่โจ้ ได้ให้ความสำคัญกับการยกระดับความโปร่งใสและมาตรฐานการปฏิบัติงาน จึงได้ดำเนินจัดทำการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงการทุจริต โดยประยุกต์ใช้กรอบมาตรฐานสากล COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) มาเป็นแกนหลักในการวิเคราะห์ กระบวนการนี้ครอบคลุมตั้งแต่การระบุปัจจัยเสี่ยง การประเมินระดับความรุนแรงของผลกระทบ และการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมภายในที่มีอยู่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแผนบริหารจัดการความเสี่ยงที่มุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการให้มีความรัดกุม โปร่งใส และสร้างจิตสำนึกในการต่อต้านการทุจริตให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑) เพื่อสร้างระบบและแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเชิงรุก มุ่งเน้นให้เทศบาลเมืองแม่โจ้มีกลไกในการระบุ ประเมิน และจัดการความเสี่ยงที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อสกัดกั้นและปิดโอกาสการทุจริตในทุกกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมสุจริตและเสริมสร้างจริยธรรมองค์กร มุ่งเน้นการสร้างทัศนคติให้บุคลากรสามารถจำแนกแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และยึดถือประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

๓) เพื่อขับเคลื่อนการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล แสดงเจตนาารมณ์และความมุ่งมั่นของเทศบาลเมืองแม่โจ้ในการบริหารงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม ตามหลักธรรมาภิบาลภาครัฐอย่างยั่งยืน

๔) เพื่อยกระดับกลไกการตรวจสอบและกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ เสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และประมวลจริยธรรม เพื่อป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทุกรูปแบบ

๕) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สร้างความมั่นใจให้แก่ภาคประชาชนและผู้รับบริการว่า การบริหารงานของเทศบาลเมืองแม่โจ้เป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรักษารักษาวินัยทางการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด

เป้าหมาย

๑) บุคลากรทุกระดับของเทศบาลเมืองแม่โจ้ มีจิตสำนึก ความตระหนัก และความเข้าใจในมาตรฐานทางจริยธรรม สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และมุ่งเน้นการสร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชนเป็นสำคัญ

๒) มีเครื่องมือและมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ในการควบคุมภายในและป้องกันความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓) เทศบาลเมืองแม่โจ้มีแผนบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ สามารถลดโอกาสและช่องว่างในการกระทำทุจริตได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส บรรลุตามเป้าหมายและเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง เทศบาลเมืองแม่โจ้ มีจิตสำนึกรักท้องถิ่นของตนเองอันจะนำมาซึ่งการสร้างค่านิยมและอุดมการณ์ในการต่อต้านการทุจริต จากการปลูกฝังหลักคุณธรรมจริยธรรม หลักธรรมาภิบาล รวมถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวันได้

๒. เทศบาลเมืองแม่โจ้ สามารถบริหารราชการเป็นไปตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่มีความโปร่งใสเป็นธรรมและตรวจสอบได้

๓. เทศบาลเมืองแม่โจ้ มีแนวทางการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ ลดโอกาสการกระทำทุจริต และประพฤติมิชอบจนเป็นเรื่องที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน ในการเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต อันจะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจ และให้ความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังการทุจริตที่เข้มแข็งยั่งยืน

กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบตามหลักของ การควบคุมภายในองค์กร COSO ๒๐๑๓ (Committee of Sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๑ สำหรับมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

หลักการที่ ๑ องค์กรยึดหลักความซื่อสัตย์และจริยธรรม

หลักการที่ ๒ คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับ ดูแล

หลักการที่ ๓ คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน

หลักการที่ ๔ องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจในพนักงาน

หลักการที่ ๕ องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลักการที่ ๖ กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ ๗ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ ๘ พิจารณาโอกาสจะเกิดการทุจริต

หลักการที่ ๙ ระบุและประเมินความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ กิจกรรมควบคุม (Control Activities)

หลักการที่ ๑๐ ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ ๑๑ พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ ๑๒ ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้
 องค์ประกอบที่ ๔ สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)
 หลักการที่ ๑๓ องค์กรข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ
 หลักการที่ ๑๔ มีการสื่อสารข้อมูลในองค์กรให้การควบคุมภายในสามารถดำเนินการต่อไปได้
 หลักการที่ ๑๕ มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจจะกระทบต่อการควบคุมภายใน
 องค์ประกอบที่ ๕ กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)
 หลักการที่ ๑๖ ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน
 หลักการที่ ๑๗ ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลา และเหมาะสม
 ทั้งนี้ องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบจะต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กัน มีอยู่จริง
 และสามารถนำไปปฏิบัติได้ จึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย pressure/incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการกำกับควบคุมภายในมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ หาสาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

- ๑ ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
- ๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณ

บทที่ ๒

การวิเคราะห์ความเสี่ยงและการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริต

การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบ่งชี้ความเสี่ยงของการทุจริตที่มีอยู่ในองค์กร โดยประเมินโอกาสของความทุจริตที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่อาจเกี่ยวข้องกับการทุจริต เพื่อพิจารณาว่าการควบคุมและการป้องกันการทุจริตที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่

การทุจริตในระดับท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการทุจริตในระดับท้องถิ่น ได้แก่ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น แม้ว่าโดยหลักการแล้วการกระจายอำนาจมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้บริการต่าง ๆ ของรัฐสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนมากขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติทำให้แนวโน้มของการทุจริตในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน

ลักษณะของการทุจริต จำแนก ๗ ประเภท ได้แก่

๑. การทุจริตด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้างและการเงินการคลัง ส่วนใหญ่เกิดจากการละเลยขององค์กร
๒. สภาพหรือปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคล
๓. สภาพการทุจริตอันเกิดจากช่องว่างของระเบียบกฎหมาย
๔. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดคุณธรรมจริยธรรม
๕. สภาพหรือลักษณะปัญหาที่เกิดจากการขาดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ
๖. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการตรวจสอบขาดความหลากหลายในการตรวจสอบจากส่วนต่าง ๆ
๗. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากอำนาจ บารมีและผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น

สาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

๑. โอกาส

แม้ว่าในปัจจุบันมีหน่วยงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่อย่างไรก็ตามมีช่องว่างที่ทำให้เกิดโอกาสของการทุจริต ซึ่งโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มแข็ง กฎหมายกฎระเบียบที่ไม่รัดกุม และอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะข้าราชการระดับสูงก็เป็นโอกาสหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริต

๒. สิ่งจูงใจ

เป็นที่ยอมรับว่าสภาวะเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นเรื่องของวัตถุนิยม สังคมทุนนิยม ทำให้คนในปัจจุบันมุ่งเน้นที่สร้างความสำเร็จ ด้วยเหตุผลนี้จึงเป็นแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ที่มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมทุจริตมากยิ่งขึ้น

๓. การขาดกลไกในการตรวจสอบความโปร่งใส

การทุจริตในปัจจุบันมีรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะการทุจริตในเชิงนโยบายที่ทำให้การทุจริตกลายเป็นความชอบธรรมในสายตาประชาชน ขาดกลไกการตรวจสอบความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะเข้าไปตรวจสอบการทุจริตของบุคคลกลุ่มนี้

๔. การผูกขาด

ในบางกรณีการดำเนินงานของภาครัฐ ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้าง เป็นเรื่องของการผูกขาดดังนั้นจึงมีความเกี่ยวข้องเป็นห่วงโซ่ของผลประโยชน์ทางธุรกิจในบางครั้งพบบริษัทที่มีการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้ตนเองได้รับสิทธิในการดำเนินงานโครงการของรัฐรูปแบบการผูกขาด ได้แก่ การผูกขาดในโครงการก่อสร้างและโครงการพื้นฐาน

๕. การได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสม

รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความยากจนถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการมีพฤติกรรมการทุจริต เพราะความต้องการที่จะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่แสวงหาช่องทางเพื่อเพิ่มรายได้พิเศษให้แก่ตนเองและครอบครัว

๖. การขาดคุณธรรม จริยธรรม

ในสมัยโบราณ ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ได้รับการเน้นเป็นพิเศษ ซึ่งถือเป็นเครื่องวัดความดีของมนุษย์ แต่ในปัจจุบันพบว่า คนมีความละอายต่อบาปและความเกรงกลัวต่อบาปน้อยลง และมีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น มองแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งมากกว่าที่จะยึดผลประโยชน์ส่วนรวม

๗. มีค่านิยมที่ผิด

ปัจจุบันค่านิยมของสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงจากการยกย่องคนดี คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตมาเป็นยกย่องคนที่มีเงิน คนที่เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี คนที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงด้วยเหตุนี้ ผู้ที่มีค่านิยมที่ผิดเห็นว่าการทุจริตเป็นวิถีชีวิตปกติเป็นเรื่องธรรมดา เห็นคนชื้อเป็นคนเซ่อ เห็นคนโกงเป็นคนฉลาดย่อมจะทำให้การทุจริตคอร์รัปชัน โดยไม่มีความละอายต่อบาป และไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง

๒. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลเมืองแม่โจ้

- ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงานหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต
- ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยง
- ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง
- ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต
- ขั้นตอนที่ ๕ จัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต/ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อหน่วยงาน...เทศบาลเมืองแม่โจ้.....

ประเภทความเสี่ยงด้านที่...๓. การใช้จ่ายงบประมาณ.....

ชื่อ กระบวนการ/โครงการ...โครงการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (งานก่อสร้าง).....

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
๑	การขออนุมัติ TOR และราคากลาง	กำหนด TOR เพื่อเอื้อประโยชน์กับผู้ประกอบการที่เสนอผลประโยชน์ให้ตนเอง
๒	การพิจารณาและรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้าง	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีส่วนได้เสียกับผู้รับจ้างหรือเป็นผู้รับเหมาในโครงการที่ตนรับผิดชอบ
๓	การบริหารสัญญา	ผู้ประกอบการอาจมีข้อเสนอต่อคณะกรรมการตรวจรับ เพื่อให้ตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามสัญญา

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑) เกณฑ์โอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริต

โอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตอาจเกิดขึ้นได้สูงมาก เกิดขึ้นประจำ
๔	โอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตอาจเกิดขึ้นได้สูง เกิดขึ้นบ่อยครั้ง
๓	โอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตอาจเกิดขึ้นบางครั้ง เกิดขึ้นบางครั้ง
๒	โอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตอาจเกิดขึ้นน้อยมาก เกิดขึ้นน้อยครั้ง
๑	ไม่มีโอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริต

๒) เกณฑ์ผลกระทบ

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	
๕	กระทบต่อหน่วยงานความรุนแรงระดับสูงมาก ความเสียหายร้ายแรง มีผลทางกฎหมาย
๔	กระทบต่อหน่วยงานความรุนแรงระดับสูง ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กร
๓	กระทบต่อหน่วยงานความรุนแรงระดับปานกลาง มีการร้องเรียนจากบุคคลภายนอก
๒	กระทบต่อหน่วยงานความรุนแรงระดับต่ำ มีการร้องเรียนกันภายในหน่วยงาน
๑	กระทบต่อหน่วยงานความรุนแรงระดับต่ำมาก ไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน

๓) เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)

ระดับความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) โอกาส x ผลกระทบ					
โอกาส	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำมาก	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง

ระดับความเสี่ยง (risk matrix) พิจารณาตามเกณฑ์ในการจัดการความเสี่ยง สามารถกำหนดได้หลายระดับและตามแต่ช่วงคะแนนที่กำหนด ดังนี้

ลำดับความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน	โซนสี
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก	๑๕ - ๒๕ คะแนน	แดง
๒	ความเสี่ยงระดับสูง	๙ - ๑๔ คะแนน	ส้ม
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๕ - ๘ คะแนน	เหลือง
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ	๒ - ๔ คะแนน	เขียวอ่อน
๕	ความเสี่ยงระดับต่ำมาก	๐ - ๑ คะแนน	เขียวเข้ม

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Likelihood	Impact	Rick score (L*I)	ระดับความเสี่ยง
๑	การขออนุมัติ TOR และราคากลาง	กำหนด TOR เพื่อเอื้อประโยชน์กับผู้ประกอบการที่เสนอผลประโยชน์ให้ตนเอง	๓	๓	๙	สูง
๒	การพิจารณาและรายงานผลการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้าง	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีส่วนได้เสียกับผู้รับจ้างหรือเป็นผู้รับเหมาในโครงการที่ตนรับผิดชอบ	๒	๓	๖	ปานกลาง
๓	การบริหารสัญญา	ผู้ประกอบการอาจมีข้อเสนอต่อคณะกรรมการตรวจรับเพื่อให้ตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามสัญญา	๒	๔	๘	ปานกลาง

ขั้นตอนที่ ๕ มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อ กระบวนการ/โครงการ...โครงการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (งานก่อสร้าง).....								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมความ เสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑	การขออนุมัติ TOR และราคากลาง	กำหนด TOR เพื่อ เอื้อประโยชน์กับ ผู้ประกอบการที่ เสนอผลประโยชน์ ให้ตนเอง	๙ (สูง)	ควบคุม กำกับ ดูแล ให้บุคลากรที่ รับผิดชอบงานพัสดุ ดำเนินการ จัดทำ TOR/แบบรูปรายการงาน ก่อสร้าง ทุกโครงการก่อนการ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและให้ ประกาศเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้สนใจ สามารถเข้าดูได้	เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการ จัดซื้อจัด จ้างได้มีการจัดทำ TOR งานซื้องาน จ้างทั่วไป และ จัดทำแบบรูปรายการ งาน ก่อสร้างก่อนประกาศจัดจ้างทุก รายการและให้ประกาศ เผยแพร่ผ่าน เว็บไซต์เพื่อให้ประชาชนหรือผู้สนใจ สามารถเข้าศึกษาดูได้	ตลอด ปีงบประมาณ	ไม่ใช้ งบประมาณ	กองคลัง
๒	การพิจารณาและ รายงานผลการ พิจารณา การจัดซื้อ จัดจ้าง	เจ้าหน้าที่ผู้ ที่เกี่ยวข้องมีส่วนได้ เสียกับผู้รับจ้าง หรือเป็นผู้รับเหมา ในโครงการที่ตน รับผิดชอบ	๖ (ปานกลาง)	กำหนดแนวปฏิบัติในด้านการ จัดซื้อจัดจ้างให้ชัดเจนเพื่อใช้เป็น แนวปฏิบัติร่วมกัน	- จัดทำคู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่ เกี่ยวกับ การจัดซื้อจัดโดยวิธี เฉพาะเจาะจง(งานก่อสร้าง) และ เผยแพร่ทางเว็บไซต์เทศบาล เพื่อใช้ เป็นแนวทางในการ ปฏิบัติงานร่วมกัน - คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการ จัดซื้อจัดจ้างแต่ละโครงการ รับรอง ตนเองว่าไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และส่วนได้เสียใด ๆ กับผู้เสนอราคา ตามแบบฟอร์มคำ รับรองที่เทศบาล กำหนด	ตลอด ปีงบประมาณ	ไม่ใช้ งบประมาณ	กองคลัง

ชื่อ กระบวนการ/โครงการ...โครงการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (งานก่อสร้าง).....								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความ เสี่ยง	มาตรการควบคุมความ เสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๓	การบริหารสัญญา	ผู้ประกอบการอาจมี ข้อเสนอต่อคณะกรรมการ ตรวจรับเพื่อให้ตรวจรับ งานที่ไม่ตรงตามสัญญา	๘ (ปานกลาง)	การตรวจรับงานต้อง สามารถตรวจสอบได้	- เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานทุก ครั้งที่มีการดำเนินการ พร้อมแนบรูปถ่าย - ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้บุคคลอื่นเข้า ร่วมสังเกตการณ์ในการตรวจรับงาน - สอบทานแนวปฏิบัติและมาตรการ ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทาง กฎหมาย และสภาวะทางสังคมที่ เปลี่ยนแปลงไป	ตลอด ปีงบประมาณ	ไม่ใช้ งบประมาณ	กองคลัง